

Benedetto Marcello Concerti Grossi

1. STRANA / SIDE 1

- Concerto grosso op. 1, č. 1**
Concerto Grosso Op. 1, No. 1 8:01
- I. Grave e staccato 2:18
II. Allegro 1:50
III. Largo 1:36
IV. Presto 2:17

- Concerto grosso op. 1, č. 2**
Concerto Grosso Op. 1, No. 2 12:11
- I. Adagio, staccato 3:01
II. Vivace (Allegro assai) 1:37
III. Adagio 2:58
IV. Prestissimo 4:35

2. STRANA / SIDE 2

- Concerto grosso op. 1, č. 3**
Concerto Grosso Op. 1, No. 3 10:51
- I. Adagio e staccato 2:18
II. Allegro (Vivace) 4:32
III. Adagio 1:44
IV. Presto 2:17

- Concerto grosso op. 1, č. 4**
Concerto Grosso Op. 1, No. 4 9:25
- I. Largo 2:23
II. Presto, vivace 2:25
III. Adagio 1:59
IV. Prestissimo 2:38

Benátský skladatel **BENEDETTO MARCELLO** (1685–1739) nebyl tak jednoznačně svázán s hudbou jako jeho velcí současníci Vivaldi, Bach a Händel. Sám se označoval jako „nobile Veneto dilettante di contrapunto“, protože profesionálně působil jako význačný advokát a diplomat. Věnoval se také literatuře, o čemž svědčí libreta jeho dramatických děl, a hlavně slavná satira na barokní operu *Il teatro alla moda*. Jeho skladatelskou proslulost založila hlavně duchovní hudba, avšak 20. století objevilo spíše jeho hudbu instrumentální. Popularita *Benedetta Marcella* tak vzrostla, že mu byl autorsky přičten dokonce i hobojevý koncert jeho bratra *Alessandra*.

Hudba *B. Marcella* je velmi kultivovaná, výrazově silná a invenčně bohatá, třebaže nijak stylově progresivní. Svědčí o tom i dílo jeho mladí Concerti a cinque op. 1, které vyšlo už roku 1708 v jeho rodných Benátkách. Hudební styl těchto 12 concerti grossi se blíží spíše Corellimu než Vivaldimu. Důsledně střídá, jak to bylo obvyklé ve starším typu čtyřvěté sonáty a concerta grossa, pomalé a rychlé věty. Také sólové concerti nevystupuje vždy výrazně na povrch a jeho vystoupení jsou značně nepravidelná. Sólisté jsou často spíše nositeli podmanivé melodické linie než technické virtuozity. Celkový zvuk *Marcellových* skladeb prokazuje pravý benátský smysl pro barvu, která je akcentována bohatou a proměnlivou harmonií. Melodika nehýří zvělnou bezprostředností, je mnohdy až zdrženlivě uslechtlá, ale nepostrádá pravou hudební krásu. Pomalé věty mají smyslovou podmanivost, patetickou šíří a výrazovou hloubku a rychlé části, často mistrovsky imitačně zpracované a vnitřně bohatě strukturované, poukají zase svou melodickou svěžestí a hbitým rytmickým pohybem. Každé concerto grosso je však jiné a výrazově svébytné. Prvé nás uchvátí corelliovskou majestátností vstupního Grave, drsným píváním typicky barokního imitačního Allegra, harmonickou zajímavostí dvousborového Larga s nástrojovou brilancí synkopického Presta. Druhé concerto zase výrazově silným dialogickým Adagiem, hbitým Vivacem protkaným dekorativními vstupy concertistů, dvojlomným Adagiem střídajícím dynamicky kontrastní bloky s vypjatými kantabilními partiiemi a virtuózním Prestissemem s několikaletými opakovanými čtyřtaktovým tázajícím se recitativem. Po vroucné zpěvném Adagiu třetího concerta grossa nás zaujme grációzní Allegro s rytmicky důraznými virtuózními epizodami a po kratičkém, ale nádherném Adagiu, vzrušivé dynamické vlnění imitačně zpracovaného finálního Presta. Naprosto hudebně svébytný je i čtvrtý koncert. Largo má zcela nový, neotřelý melodický průběh se vzrušeným vzestupným tématem, Allegro přímo hýří koncertantními efekty, krátké Largo je nabitě expresivní a závěrečné Allegro vivo nás oslní svěží, typicky italskou, ale neobvyčejně umnou kontrapunktickou prací.

KOMORNÍ ORCHESTR LEOŠE JANÁČKA se za dobu své dvacetileté existence výrazně prosadil v současném koncertním dění. Hrál prakticky ve všech evropských zemích, ale také v Americe a v Japonsku. Natočil několik gramofonových desek, převážně s klasickou a barokní hudbou, pro niž má svým bohatým smyslovým výrazem zvláštní předpoklady. Na to ukazuje i dnešní nahrávka *Marcellových* concerti grossi, které soubor realizoval na základě revize *Ettore Bonelliho*.

Komorní orchestr Leoše Janáčka Ostrava Janáček Chamber Orchestra

Umělecký vedoucí / Director
Zdeněk Dejmek

The Venetian composer **BENEDETTO MARCELLO** (1685–1739) was not linked to music quite as exclusively as were his great contemporaries Vivaldi, Bach and Handel. In his own words, he was a “nobile Veneto dilettante di contrapunto,” his professional career having been that of a prominent lawyer and diplomat. Apart from that, he was involved in literary work, as the author of librettos for his dramatic works, and most significantly, of a famous satire on the baroque opera, *Il teatro alla moda*. His fame as a composer was originally owing primarily to his religious music; and yet, the 20th century rediscovered especially the qualities of his instrumental output. His popularity eventually reached such proportions that at one time he was even ascribed the authorship of an oboe concerto written by his brother, *Alessandro*.

The music of *Benedetto Marcello* is supremely sophisticated, its principal assets including powerful expression and rich invention, making up for what it may lack in progressiveness of style. All of this is amply illustrated by his early piece, the *Concerti a cinque*, Op. 1, which was first published already in 1708, in his native Venice. The style of these 12 concerti grossi reminds one rather more of Corelli than of Vivaldi. In accord with the common practice followed in earlier types of the four-movement sonata and concerto grosso, it involves the consequent alternation of slow and fast movements. Likewise, the solo concertino does not always expressly come to the surface, and when it does it appears with considerable irregularity. Within this pattern, the soloists' part appears to consist rather in interpreting the captivating melodic line than in displaying virtuoso technique. On the whole, the sound pattern of *Marcello's* works demonstrates the typical Venetian sense of colour that is still accentuated by rich and variable harmony. The melody, lacking as it may in spontaneity, up to a degree of distinguished reserve, nonetheless brings over genuine musical charm. The slow movements, sensuously alluring, are characterized by wide-ranging pathos and depth of expression, whereas the fast sections, often masterly examples of imitative work involving highly elaborate internal structuring, have their most appealing traits in melodic freshness and swift rhythmic drive. That said, it should be added that each of the concerti grossi is quite distinct from the others, each number being entirely self-contained in terms of expression. The first will impress the listener by the Corellian majesty of the introductory Grave, the unpolished charm of the archetypically baroque imitative Allegro, the harmonic attractiveness of the double-chorus Largo, and the instrumental brilliance of the syncopated Presto. The second concerto has its most remarkable features in the powerful expression of the Adagio, the swift Vivace alternating dynamically contrastive sections with pointedly exposed cantabile sequences, and the virtuoso Prestissimo with its recurrent interrogative four-bar recitative. The passionately tuneful Adagio of the third concerto grosso is followed by the delectably gracious Allegro, with rhythmically emphatic virtuoso episodes, and after the very brief but splendidly Adagio comes the exciting dynamic undulation of the imitatively elaborated final Presto. The fourth concerto is equally autonomous. The Largo has an entirely fresh, unconventional melodic progression with an agitated ascending theme, the Allegro contains a profusion of concertante effects, the short Largo is charged with expressive vigour, and the closing Allegro vivo adds a dose of blindingly crisp, typically Italian yet extraordinarily skilful contrapuntal work.

In its twenty years of existence, the **OSTRAVA JANÁČEK CHAMBER ORCHESTRA** has earned a firm place on the contemporary concert scene. It has performed in virtually all European countries, as well as in America and Japan. Its art is demonstrated on a series of gramophone records featuring preponderantly a repertory of classical and baroque music to whose interpretation the ensemble, with its emotionally rich expression, is ideally disposed. The latest proof of this is the present release of the *Marcello concerti grossi*, with the orchestra giving an account of the work based on a revision by *Ettore Bonelli*.

Hudební režie / Recording director **Jaroslav Rybář**
Zvuková režie / Recording engineer **Martin Kusák**
Nahráno 18.–20. listopadu 1985 v Husově sboru
ve Slezské Ostravě
Recorded at the Hus Congregation Hall at Slezská Ostrava,
from 18 to 20 November, 1985
Odpovědný redaktor / Editor **Oldřich Pulkert**

БЕНЕДЕТТО МАРЧЕЛЛО
CONCERTI GROSSI № 1–4, соч. 1
ОСТРАВСКИЙ КАМЕРНЫЙ ОКРЕСТР ИМ. ЯНАЧЕКА

Der Venezianische Komponist **BENEDETTO MARCELLO** (1685–1739) war nicht in gleichem Maße mit der Musikkunst verbunden wie seine großen Zeitgenossen Vivaldi, Bach oder Händel. Er selbst pflegte sich als „nobile Veneto dilettante di contrapunto“ zu bezeichnen, denn von Beruf war er ein prominenter Rechtsanwalt und Diplomat. Dabei widmete er sich auch der Literatur, schrieb dramatische Werke, unter ihnen vor allem die berühmte Satire *Il teatro alla moda*, deren Zielscheibe die Barockoper war. Als Komponist wurde er in erster Reihe durch seine Kirchenkompositionen berühmt, das Interesse des 20. Jahrhunderts galt jedoch eher der Neuentdeckung seiner instrumentalen Musik. Die Popularität *Benedetto Marcellos* erreichte ein so hohes Ausmaß, daß ihm sogar die Autorschaft des Oboenkonzertes, eines Werkes seines Bruders *Alessandro*, zugeschrieben wurde.

Der Kompositionsstil *B. Marcellos* ist keineswegs progressiv, doch ist seine Musiksprache sehr kultiviert, ausdrucksstark und reich an kreativer Invention. Diese Wesenszüge treten auch in seinem Jugendwerk hervor, den schon im Jahre 1708 in seiner Geburtsstadt Venedig erschienenen *Concerti a cinque* Op. 1. Der musikalische Stil dieser zwölf *Concerti grossi* ist eher an Corelli als an Vivaldi orientiert. Wie es bei dem älteren Typus der viersätzigen Sonate und des Concerto grosso üblich war, alterniert *Marcello* konsequent langsame und schnelle Sätze. Die im Alleingang musizierten Concertinos sind nicht immer in markanter Weise hervorgehoben und ihr Einsatz erfolgt recht unregelmäßig. Den Solospielern war mehrfach eher die Aufgabe zugeordnet, Träger einer anmutigen melodischen Linie zu sein, als ihre technische Virtuosität zu demonstrieren. Das Klangbild von *Marcellos* Musik weist in seinem Gesamteindruck einen echten venezianischen Sinn für Farbe, die durch eine reiche und variable Harmonik akzentuiert wird. Die Melodik sprudelt nicht mit elementarer Spontaneität hervor, sie ist im Gegenteil oft von nahezu zurückhaltender Vornehmheit, behält aber immer eine überzeugende musikalische Schönheit. Die langsamen Sätze sind von spirituoser Ausdruckskraft, von pathetischer Breite und von expressiver Intensität gekennzeichnet. Die oft in meisterhafter Imitationsarbeit gestalteten und in sich selbst reichstrukturierten schnellen Sätze vermögen wiederum kraft ihrer melodischen Frische und ihrer beschwingten rhythmischen Beweglichkeit zu fesseln. Jedes einzelne der zwölf *Concerti grossi* ist jedoch verschieden und hat ein individuelles Gepräge. Das erste erregt Bewunderung durch die an Corelli mahnde Majestät des einleitenden Grave, durch den herben Reiz des typisch barocken durchimitierten Allegros, durch die interessante Harmonik des zweichörigen Largas und durch das brillante instrumentierte schnelle Presto. Im zweiten Concerto erklingt nach einem ausdrucksstarken dialogmäßigen Adagio ein schnelles Vivace, welches von dekorativen Soloeinsätzen durchwoben ist. Es folgt das doppelbrüchige Adagio mit einem einnehmenden Wechselspiel zwischen kontrastierenden Blöcken und exponierten kantabilen Partien und schließlich das virtuose Prestissimo mit seinem viermal wiederholten fragenden Rezitativ. Das dritte Concerto wird von einem innig sangbaren Adagio eingeleitet. Es folgt ein graziöses Allegro mit rhythmisch ausgeprägten virtuoseren Episoden, ein ganz kurzes, aber herrliches Adagio und schließlich ein zündendes, dynamisch unruhiges in durchimitierendem Stil gearbeitetes Presto. Seinen eigenständigen musikalischen Charakter hat auch das vierte Concerto: das einleitende Largo des ersten Satzes verläuft in einem gänzlich neuen, keineswegs inhaltsleeren Fortgang mit einem erregt aufsteigenden Thema. Im Allegro erstrahlen konzertante Effekte, das kurze Largo erklingt mit expressiver Intensität und das spritzige Allegro bildet dank seiner typisch italienischen, dabei jedoch außerordentlich kunstvollen kontrapunktischen Arbeit einen glanzvollen Abschluß.

Das **LEOŠ-JANÁČEK-KAMMERORCHESTER** wußte sich in den zwanzig Jahren seiner Existenz im gegenwärtigen Konzertgeschehen in markanter Weise zu behaupten. Es trat praktisch in allen Ländern Europas auf, musizierte aber auch in Amerika und in Japan. Das Ensemble spielte eine Anzahl von Schallplatten ein und konzentrierte sich dabei überwiegend auf klassische und Barockmusik, für deren Wiedergabe es dank seiner großen spirituosen Ausdruckskraft besonders geeignet ist. Für die vorliegende Einspielung von vier *Concerti grossi* *Benedetto Marcellos* verwendete das *Leoš-Janáček-Kammerorchester* die revidierte Edition *Ettore Bonellis*.

BENEDETTO MARCELLO (1685–1739), compositeur vénitien, ne fut pas si étroitement attaché à la musique que ses grands contemporains Vivaldi, Bach ou Händel. Étant donné sa profession de l'avocat et diplomate assez bien connu, il s'intitulait lui-même «nobile Veneto dilettante di contrapunto». De plus, il s'intéressait aussi à la littérature dont quelques livrets de ses pièces de théâtre et, avant tout, sa célèbre satire de l'opéra baroque *Il teatro alla moda*. Bien que le 20e siècle apprécie plutôt sa musique instrumentale, à son époque ce fut surtout la musique sacrée qui lui valut sa renommée. Grâce à cet énorme renom, *Benedetto* fut finalement pris pour l'auteur du concerto de hautbois, écrit en réalité par son frère *Alessandro*.

Distinguée, innovatrice, à l'expression riche, la musique de *B. Marcello*, toutefois, ne sut avancer le style. Il en témoigne entre autres l'œuvre de sa jeunesse *Concerti a cinque* op. 1, publiée déjà en 1708 à Venise. Le style de ces douze concerti grossi pourrait rappeler plutôt celui de Corelli que le style musical de Vivaldi. Conformément au type de la sonate à quatre mouvements et du concerto grosso, *Marcello* suit rigoureusement l'alternance des mouvements lents et rapides. Le concertino n'est pas toujours accentué, ses présentations étant plutôt irrégulières. Plus que la virtuosité technique, les solistes développent la charmante ligne mélodique. En général, les compositions de cet auteur témoignent du sens vénitien de la couleur mise en relief et de l'harmonie riche, variée. Le caractère mélodique ne marque pas de spontanéité intuitive, plus souvent il est réservé et noble, bien que toujours doté d'une beauté musicale réelle. Les mouvements lents ne manquent pas de charme de sens, de largeur pathétique et de profondeur d'expression tandis que les parties rapides, à l'imitation bien travaillée, richement structurées attirent l'auditeur par leur fraîche mélodie et leur rythme vif. Remarquables sont les différences entre les concertos, chacun d'eux étant original et nouveau. Le premier nous enchante par les tons majestueux du Grave d'introduction à la Corelli, par la rude beauté de l'Allegro avec son imitation typiquement baroque, par la belle harmonie du Largo pour deux chœurs ou bien par la vélocité instrumentale du Presto syncopé. Le deuxième concerto est caractérisé de l'Adagio dialogique dont l'impact réside en force de l'expression, du Vivace avec ses entrées décoratives des concertistes, de l'adagio alternant des blocs dynamiques avec des parties cantabiles et, enfin, du Prestissimo qui répète plusieurs fois un récitatif interrogatif à quatre mesures. Après le chaleureux Adagio chantant du troisième concerto grosso vient le gracieux Allegro avec de brillantes épisodes au rythme accentué; tout court, le superbe Adagio est suivi du Presto final qui, lui, apporte un dynamisme excité à l'imitation élaborée. Une originalité absolue appartient même au quatrième concerto: Largo à une mélodie tout à fait neuve et à un thème excité en gradation ascendante, Allegro aux effets concertants, le court Largo brillant de l'expression et l'Allegro vivo final, rafraîchissant, italien proprement dit, d'un contrepoint parfait.

Après vingt ans de son existence, **L'ORCHESTRE DE CHAMBRE LEOŠ JANÁČEK** est un des premiers orchestres de chambre. Il se présente à peu près dans tous les pays d'Europe, en Amérique et au Japon. Ses disques témoignent d'une expression musicale abondante qui, paraît-il, convient surtout à l'exécution de la musique classique et baroque. Le présent enregistrement des concerti grossi de *B. Marcello*, s'appuyant sur la révision d'*Ettore Bonelli*, confirme cette règle lui aussi.

Cover © Aleš Svoboda 1987
Sleeve-note © Miloš Navrátil 1987
Translation © Stanislava Vomáčková, Bedřiška Adamičková, Vladimíra Daňková 1987
Cover editor Dana Melanová
Printed by Severografia Děčín

MADE IN CZECHOSLOVAKIA

EXPORTER **ARLJA** PRAGUE

STEREO
1110 3908 G